

Говорун А.А.
Ліцей «Наукова зміна»,
учениця 10 класу

вихованка КЗПО «Київська Мала академія наук учнівської молоді»
Науковий керівник: к.е.н., вчитель економіки Седляр М.О.

ЕТИЧНЕ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

У контексті посилення глобальних екологічних проблем та зростання свідомості про сталий розвиток, відповідальне споживання стає все більш розповсюдженим. Етичне споживання – це комплексна соціально-економічна концепція, яка передбачає свідомий вибір товарів та послуг, що відповідають етичним принципам. Завдяки цьому, споживачі можуть стимулювати розвиток більш відповідального бізнесу [1]. Серед ключових принципів етичного споживання можна виділити: дбайливе ставлення до довкілля, дотримання прав людини, добробут тварин, підтримку локальних виробників та соціальну справедливість [2].

Українці також проявляють все більший інтерес до етичних принципів споживання. Дослідження UA Plant-Based показало, що 21,6% населення вже перейшло на рослинні альтернативи або прагне зменшити споживання продуктів тваринного походження [3]. Зростає й частка органічних продуктів на українському ринку. За даними Європейського Союзу Органічного Землеробства, за період з 2016 по 2022 рік площа земель, відведених під органічне виробництво в Україні, збільшилась на 67%.

Частка відновлюваних джерел енергії у структурі виробництва електроенергії в Україні у 2023 році досягла 22%. Для порівняння, в Європі цей показник становить 42%. Хоча Україна й відстає від середньоевропейських показників, слід зазначити, що до повномасштабного вторгнення частка відновлюваної енергетики в нашій країні становила лише 8,1%. Тобто, попри всі виклики, за останні роки спостерігається значний прогрес у розвитку відновлюваної енергетики в Україні [4].

Повномасштабне вторгнення у 2022 році стало додатковим стимулом для розвитку етичного споживання та сприяло формуванню нової тенденції в споживчій поведінці – бойкоту російських товарів і послуг.

Згідно з дослідженням Gradus Research, в Україні існує тенденція до зростання значущості бренду при прийнятті споживачами рішень про покупку товарів. Якщо у грудні 2022 року на бренд звертала увагу 54% респондентів, то станом на березень 2024 року цей показник зріс до 62% [5].

Отже, зараз, незважаючи на повномасштабне вторгнення, сфера етичного споживання в Україні розвивається, однак, я вважаю, що завжди залишається простір для удосконалення. Його можна досягти зокрема введенням різноманітних податкових пільг та дотацій для етичних виробників. Також хорошою ідеєю є створення програм для споживачів, наприклад Національний кешбек. За програмою

українцям повертається 10 відсотків від вартості зареєстрованих вітчизняних товарів, придбаних супермаркетах та магазинах. Таким чином Національний кешбек заохочує масу людей купувати товари саме вітчизняного виробника, що значно допомагає економіці. Програма була запущена у пілотному режимі 2 вересня 2024 року, станом на кінець жовтня 2024 року вже понад 2,4 мільйони українців долучилися до ініціативи, оформивши понад 2,6 мільйони спеціальних карток [6].

Також для розвитку етичної культури ефективним є введення курсу етичного споживання для навчання у школі. Зараз вже існує Програма Соціально-емоційного та етичного навчання (СЕЕН), що реалізується в 26 українських школах. Вона відіграє суттєву роль у формуванні соціально-емоційних навичок у дітей, однак не є орієнтованою на етичне споживання. У будь-якому випадку, такий проект наближає українське суспільство до розуміння важливості свідомого споживання, що є не мало важливим [7].

Список використаних джерел

1. Åsa Callmer, Magnus Boström. Caring and striving: toward a new consumer identity in the process of consumption reduction. *Frontiers in Sustainability* . 2024. June. URL: DOI:10.3389/frsus.2024.1416567 (дата звернення: 25.11.2024).

2. Богуславський А. Перспективи розвитку етичного споживання в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2014. С. 14-17. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/165_14-17.pdf (дата звернення: 25.11.2024).

3. Українці намагаються зменшити споживання продуктів тваринного походження: результати дослідження. *HoReCa-Україна* URL: <https://horeca-ukraine.com/ukrainci-namagajutsja-zmenshiti-spozhyvannja-produktiv-tvarinnogo-rohodzhennja-rezultati-doslidzhennja/> (дата звернення: 25.11.2024).

4. Альтернативна енергетика. UKRAINEINVEST. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/energy/alternative-energy/> (дата звернення: 25.11.2024).

5. Споживчі тренди українців на третьому році великої війни. *Gradus:Research Company*. URL: <https://gradus.app/uk/open-reports/consumer-trends-ukrainians-third-year-great-war-saving-money-becoming-more-picky-about-brands/> (дата звернення: 25.11.2024).

6. Шукай українські товари та отримуй кешбек 10%. Національний кешбек: офіційний сайт. URL: <https://madeinukraine.gov.ua/national-cashback> (дата звернення: 25.11.2024).

7. Застосування екологічних податків в Україні. Центр економічної стратегії. URL: <https://ces.org.ua/environmental-taxes-in-ukraine-policy-brief/> (дата звернення: 25.11.2024).